

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששה עשר

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים

— הוספות —

•

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

פתח דבר

לקראת חג השבועות הבעל"ט, מדפיסים אנו בזה קונטרס מאמרים מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

קונטרס זה כולל שבעה מאמרים שנדפסים כאן בפעם הראשונה – בתור הוספה לס' מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים שי"ל בשנת תשמ"א. והם ד"ה:

(א) צור ילדך תשי.

(ב) אני חכמה שכנתי ערמה.

(ג) ענין שמן תורק שמך.

(ד) כתוב בשם הה"מ רד"ב כו' אין עומדין.

(ה) ענין שארז"ל גבי דוד כו' על ידך נטרד.

(ו) להבין זהר משפטים בעין השכל.

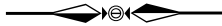
(ז) להבין ענין בעלי התלמוד.

בשולי העמודים הוספנו מראי מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב, והרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת „אוצר החסידים“

ער"ח סיון, תשע"ד
ברוקלין, נ.י.

(1) כתבי היד שמהם נדפסים המאמרים כאן הגיעו לידינו לאחר הדפסת ספר „מאמרי אדמו"ר הזקן – הקצרים“, וביניהם גם צילומי תכריכי כתבייד שנתגלו לאחרונה. עוד מאמרים מתוך כתבייד שנתגלו לאחרונה יודפסו בקרוב בעז"ה.

MAAMOREI ADMUR HAZOKEIN HAKTZORIM
— HOSOFOS —

Copyright © 2014 by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehot.com / editor@kehot.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

צורי ילדך תשי כו' מתישין² כח של מעלה, הנה לא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, כי הנה האדם שרוצה לעשות איזה דבר הנה בכח יכול לגמור הענין ולפעמים אינו יכול לעשות זה בפועל, נמצא במעשה אינו שלם כי לא נגמר רצונו ובכח הוא שלם כי הכח עם הפועל³ הם ב' ענינים נפרדים, משא"כ הקב"ה שהוא היודע כו' ובידיעת עצמו כו"⁴ הרי הכח עם המעשה דבר אחד כי אין דבר נפרד, ונמצא כשאין עושין רצונו של מקום כו' שגם הכח נחלש כי אין הכח עם המעשה שני דברים. ומה⁵ שכתוב אם חטאת מה תפעל זה קאי על א"ס בעצמו ששם אין גם בחי"ה הכח להוות כל בחי' הווה כי הוא למעלה מעלה אפי' מבחי' הכח, והגם שספירות הם עצמות אלקות זה באמת רזא"

אדון יחיד שורש השרשים דהיינו באור א"ס ב"ה עצמו שלמעלה מהאצילות, דליה לא איכפת כלל, ועל זאת הכוונה באו כל הפסוקים ההם ומה שידמה עליהם כי אין צדקת האדם ומריו נוגע לו כלל, דהיינו דוקא מצד רוממות א"ס ב"ה שהוא בעצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין יחוס ושייכות אליו כלל ושם דוקא הוא כחשיכה כאורה כנ"ל, אבל מצד האצילות שהאציל ממנו עשר ספירות לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין בהם מיתוסף האור לאין קץ על ידי התורה ומצות והתפלה, ולהיפך מתישים כח של מעלה ופוגמים כנ"ל כו'. ע"כ. ונתבאר ג"כ ענין זה בארוכה באוה"ת משפטים ע' אריט ואילך וע' א'רלב. שם כרך ח' ע' ג'לא ואילך. אוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תשנ"ג) ע' ריג ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' קמא. תרכ"ט ע' עג. תרל"ג ח"ב ע' תל ואילך. תרל"ח ע' מח ואילך. תרמ"א ע' עג ואילך (וע' במ"מ שם). סה"מ תרס"ה ע' קמא. עזר"ת ע' קצה ואילך. תרע"ח ע' רסב ואילך. ד"ה לא תהי' משכלה וד"ה בששה"ק תשי"ב. ד"ה כימי צאתך תשט"ז. ד"ה זאת תורת העולה תשכ"ד ותש"מ. ד"ה צאינה וראינה תשי"מ. ועוד.

(8) בחי' בכת"י ב ליתא.
 (9) רזא דמהימנותא: ראה זח"ב סז, ב. ובכ"מ. וראה תניא שעהיחודא ספ"ט: גם יחודו שמתייחד עם מדותיו שהאציל מאתו ית' ג"כ אינו בבחי' השגה להשיג איך מתייחד בהן

(1) צור ילדך תשי: האזינו לב, יח. המאמר נדפס מתוך כתבי היד: 1213 (צח, ב), 2041 (מט, ב). בסוף המאמר רשום: „נאמרה בשקלאב ביחידות ד[ת]קס"ח", ואינו ברור אם קאי על מאמר זה או על התורה שם לאחר זה עה"פ זובח לאלקים יחרם. [ראה בפקסימיליא להלן בסוף הקונטרס].

(2) מתישין כח של מעלה: איכ"ר פ"א, לג: בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום כביכול מתישין כח של מעלה דכתיב צור ילדך תשי. [במדרש זה קיימים שינויי נוסחאות, וקצת נסמן על זה במ"מ בסה"מ תרמ"א ע' עד].

(3) הפועל: בכת"י ב: הפעולה.

(4) שהוא היודע כו' ובידיעת עצמו כו': רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ט"י. ובכ"מ.

(5) כו': בכת"י ב: כו' והוא המדע.

(6) הכח עם המעשה דבר אחד: ענין שלמעלה אין כח חסר מציאות ופועל, הוא בפרדס שיי"א פ"ג. ונתבאר בארוכה בדרמ"צ נח, א ואילך. המשך תרס"ו (הוצאה החדשה) ע' ז. קפד. רנו. המשך תער"ב ח"א ע' קיג. ח"ב ע' תתקטו. אקוט. סה"מ אעתי"ר ע' כו. תרע"ז ע' קצה. ע' ה ואילך. קלט ואילך. קצג. ובכ"מ.

(7) ומה שכתוב אם חטאת מה תפעל [איוב לה, ו] זה קאי על א"ס בעצמו: ראה גם אוה"ת נ"ך (על הפסוק באיוב שם) וז"ל: וא"כ מ"ש אם צדקת מה תתן לו ומ"ש אם חטאת מה תפעל בו ביאר בעבודת הקודש ח"ב פ"ג דהכוונה על

דמהימנותא ואין אנו מבינים איך¹⁰ הוא כח, ועכ"ז הוא אלקות שהם ב' הפכים וד"ל.

וזהו צור ילדך תשי ר"ל¹¹ כשהוא בבחי' צור שהוא שכשנשאר¹² ג"כ נוצרים ונעשים אזי ילדך תשי כו' מתישין¹³ כח של מעלה שהוא ג"כ בבחי' ילדך תשי, משא"כ למעלה מבחי' צור כו' וד"ל.

אני חכמה שכנתי ערמה, עד"מ חכם גדול שמשיב איזה תשובה לרשע ולץ א"א להשיבו כפי חכמת האמת לאמתו כי אמת ושקר הם ב' הפכים, לכן צריך לקיים ועם² עקש תתפתל להלביש החכמה והאמת בלבוש שקר וערמומית כו', וכן עד"מ אחד שרץ אחרי חבירו צריך הנרדף שלא לרוץ בדרך הישר רק בדרך עקמומית, כן בגלות בזמן הזה שהוא ארמי³ אובד אבי שכוונתו לאבד השכל שישים כל שכלו בחב"ד דקליפה, לכן כל ערום יעשה בדעת להלביש עצמו בלבוש נכרים כמותו ובוזה גחלים; אתה חותה על ראשו ויוציא⁴ בלעו מפיו, משא"כ אם ברוח תברח מפניו והי' לשלל רק נפשו לבד, וכל זה אלא מי שהוא צדיק גמור וחכם גדול שבטוח שיהי' מקושר ברשע שלא ינתק ויכול לשלשל את עצמו במקום נמוך כזה כדי שיהי' לו התקשרות עם העולם, ויגביהם למעלה בזכות המצוה כגון בצדקה וכדומה עד⁵ וירד⁶ אברם מצרימה ויעל, אבל כגון⁷ אנו בינונים צריכים להרחיק מהשקר בכמה גדרים וסייגים. וזה הטעם שיעקב ברח מפני עשו הם

ראה ג"כ בארוכה מאמרי אדהאמ"צ חוקת ע' א"תצ וע' א'תקלד ואילך. דברים ח"ב ע' תקלב ואילך. אוה"ת מטות ע' א'שמג. סה"מ תרל"ב ח"א ע' קצג. תרל"ג ח"א ע' מה. סה"מ תרנ"ו ע' ש ואילך. סה"מ תרע"ח ע' פג ואילך. סה"מ תש"ג ע' 86 ואילך. תורת מנחם – התוועדויות ח"ב ע' 222 ואילך. ובכ"מ. [וראה בהמצויין על ענין זה בקובץ "היכל הבעש"ט" גליון לה ע' פא ואילך].

- (2) ועם עקש תתפתל: תהלים יח, כו.
- (3) ארמי אובד אבי: תבוא כו, ה.
- (4) גחלים אתה חותה: משלי כה, כב.
- (5) ויוציא בלעו מפיו: ע"פ ירמי' נא, מד.
- (6) עד: כ"ה בהכתבי-יד. ואוצ"ל: ע"ד [=על דרך].
- (7) וירד אברם מצרימה ויעל: לך לך יב, י.
- יג, א.
- (8) כגון אנו בינונים: ע"פ ברכות סא, ב.

ולכן נקראו מדותיו של הקדוש ב"ה שהן הספירות בזה"ק רזא דמהימנותא שהיא האמונה שלמעלה מן השכל. וראה גם לקו"ת בלק סח, ד.

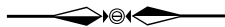
- (10) א"ך: בכתי"ב: זה ואין.
- (11) ר"ל: = רצונו לומר.
- (12) שכשנשאר: בכתי"ב: שכשנשאר. [וכנ' מפרש כאן "צור" מלשון "נוצרים", שביצירה ועשי' שייך לשון מתישין כח כו' משא"כ בא"ס שהוא למעלה מבחינת כח שאין הפגם מגיע בו].
- (13) מתישין כח של . . בבחי' ילדך תשי: בכתי"ב ב חסרה שורה זו (וכנראה דילג שם המעתיק מפני תיבות הדומות).

- (1) אני חכמה שכנתי ערמה: משלי ה, יב.
- המאמר נדפס מכתבי היד: 2117 (ערב, ב).
- 3096 (נת, ב). בהמבואר לקמן על פסוק זה,

התאוות ומדות רעות, אבל בלבן שהוא קליפת נוגה דחכמה, לובן העליון, שהה כ"ב שנין כמ"ש עם¹⁰ לבן גרתי ואחר עד עתה והוציא בלעו מפיו. וכן כביכול אחוריים דחכמה של מעלה יכול להשתלשל כו' עד שיהא לה נוגה¹¹ סביב לבחי' שכן בעלמא כמ"ש אני חכמה שכנתי וגו' כדי שיהי' בחכמה¹² אתברירו.

וְזָה הַטַּעַם שְׁבִימִים¹³ הַרְאִשׁוֹנִים הָיוּ הַצְדִּיקִים שְׂבָאוֹתוֹ הַדּוֹר בְּתַמִּימוֹת בְּלֹא עֲרֻבּוּיָא, וּבְהִיפֹךְ הָיוּ ג"כ הָרַע שְׁלֵהֶם בּוֹלֵט בְּלִי שׁוּם צְבִיעוֹת לטוב, לכן הָיוּ הַמוֹסֵר ג"כ רַעַם וְרַעַשׁ, אֲבָל עֵתָה שֶׁמְעוֹרֵב טוֹרֵר ע"ד הַכְּתוּב הָיוּ¹⁴ אֹמְרִים לַחֲשֹׁךְ אֹרֵר וְגו', וְהָאֵמֶת שִׁישׁ בְּכָל מָקוֹם טוֹב וְרַע, אֲלֵא שֶׁהַצְדִּיק הַטוֹב הוּא הָעֵיִקֵר וְהַפְּסוּלֵת מַעֲט בּוֹ כו', וְהַרְשָׁעִים תּוֹפְסִים חוֹמֵרֵת שְׁנִיהֶם שְׂרוּאִים עַל עֲצָמָם רַק הַטוֹב מִשׁוּם שֶׁעֲלֵם¹⁵ כָּל פְּשָׁעִים תַּכְסֵּה אַהֲבָה וְעַל הָאֲחֵרִים רַק הָרַע מַחֲמַת הַשְּׁנֵאָה, וְזֶה מֵה שֶׁמִּיִּפְּסִים אֵת עֲצָמָם כִּךְ מִפְּנֵי שֶׁמְקוֹשְׂרִים בַּחב"ד דְּקִלִּיפָה יֵשׁ לָהֶן עֲרֻמוּמִית לִכֵּן כִּשֶׁהַצְדִּיק רוֹצֵה לְהַחְזִירוֹ בְּתוֹבָה צָרִיךְ ג"כ לְהַתְּחַכֵּם עִמּוֹ ע"ד עם¹⁶ נִבְרַר תַּתְּבַרֵר וְגו' עַד"מ שֶׁלֹּא לְהַכְּבִיד עָלָיו הָעוֹל כו'.

עֲנִינֵי שְׁמֵן תּוֹרֵק שֶׁמֶךְ הָעֲלִיּוֹן² נַעֲשֶׂה תַּחְתּוֹן כו', מוֹבֵן ע"פ הַמְּבֹרָא בַּמ"א עֲנִין יִצְאָא רֵאשׁוֹן נִכְנַס אַחֲרוֹן, שְׁמָה שֶׁאֲצַל הַמְּקַבֵּל מֵאוֹר פְּנִימִי נְמוֹךְ בַּמְּדֻרָגָה

שְׁהוֹרֵק מְכַלֵּי אֵל כְּלֵי שְׁמָה שְׁלֵמָה בֹּא לְמַעְלָה שֶׁהוּא מִתְּהַפֵּךְ כו' אֵז עוֹלָה הָרִיחַ מִשׁוּלֵי הַכְּלֵי הָרֵאשׁוֹן וּבְמִלּוּאוֹ מִשְׁמֵן הָיוּ הָרִיחַ לְמַטָּה כְּנִל כו', וְהַנְּמָשֵׁל שֶׁהַתּוֹרָה נִשְׁתַּלְשֵׁלָה בְּעֲנִינֵי גִשְׁמִיּוֹת וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂוֹת וְאוֹתִיּוֹת גִּשְׁמִיּוֹת ה' בַּחֲכָמָה יֵסֵד אֵרֶץ אֲבָא יֵסֵד בְּרַתָּא שֶׁמִּתְּהַפֵּךְ מֵה שְׁלֵמָה לְמַעְלָה וְמֵה שְׁלֵמָה לְמַטָּה כו', וְזֶהוּ שְׁמֵן תּוֹרֵק שֶׁמֶךְ כָּל הַתּוֹרָה הֵם שְׁמִיתוֹי שֶׁל הַקְּבִ"ה אֵז לְרִיחַ שֶׁמֶנִּיךְ כו'. וְעִ"ש עוֹד בְּלִקּוּת בְּהַמְשָׁךְ הַמְּאֵמֵר. וְרָאָה גַם שֶׁ ד, א. מֵאֲמַרֵי אֲדָה"ז כְּתוּבִים ח"ב ע' לג (וּבְהוֹצֵאָה הָרֵאשׁוֹנָה ע' כב). מֵאֲמַרֵי אֲדָה"מ צ"ג נ"ד ע' רִיד וְאֵילֶךְ.

אוּה"ת שֶׁה"ש ע' לא, לג, מג. וּבַכ"מ.

(3) בַּמ"א עֲנִין יִצְאָא רֵאשׁוֹן: ד"ה לְהֵעֵ תְּפִלִּין בְּסֵה"מ אֲתַהֲלֵךְ לְאֻזְנָא ע' רְכוּ וְאֵילֶךְ (וְשֵׁם רַעַג וְאֵילֶךְ). וְרָאָה בְּאֻרְכּוֹה ד"ה אֵל יִתְהַלֵּל בְּסֵה"מ תַּקְס"ח ע' מֵא וְאֵילֶךְ (וּבְהַגְהַת הַצ"צ שֶׁם ח"ב ע' יִשְׁכּוּ מִצִּיּוֹן ע"ז שֶׁם לְעֲנִין שְׁמֵן תּוֹרֵק שֶׁמֶךְ). וּבַכ"מ.

(4) יִצְאָא רֵאשׁוֹן נִכְנַס אַחֲרוֹן: כ"ה בַּכְּת"י הַמַּעֲתִיק. וְלִשׁוֹן הָרֵגִיל הוּא: נִכְנַס רֵאשׁוֹן יִצְאָא

(9) לּוֹבֵן הָעֲלִיּוֹן: ע"פ ע"ח שַׁעַר הָעֲקוּדִים (ש"ו) פ"א. שַׁעַר לֹאָה וְרַחֵל (ש"ח) פ"ג. לְקוּרֵת לְהָאֲרִיז"ל ס"פ וִיצָא. [וְרָאָה הַלְשׁוֹן בְּבִיר פ"ע, ין. תו"א וִיצָא כג, א וְאֵילֶךְ. כד, ב. וּבַכ"מ.

(10) עַם לִבֵּן גְּרִתִּי: וְיִשְׁלַח לִבִּי.

(11) נוּגָה סְבִיב: ע"פ יַחְזֻקָאֵל א, ד. כז. כח.

(12) בַּחֲכָמָה אֲתַבְרִירו: רָאָה זַח"ב רַנֵּד, סַע"ב.

ע"ח שַׁעַר דְּרוּשֵׁי נְקוּדוֹת (ש"ח) פ"ז. וְעוֹד.

(13) שְׁבִימִים הַרְאִשׁוֹנִים הָיוּ הַצְדִּיקִים: רָאָה תו"א מְקַץ מֵא, א. ד"ה יִתְבַרְרו וְיִתְלַבְּנוּ בְּסֵה"מ תַּקְס"ג ח"ב ע' תִּשְׁחַס. מֵאֲמַרֵי אֲדָה"מ צ"ד בְּרִים ע' עָה וְאֵילֶךְ. וּבַכ"מ.

(14) הָיוּ אֹמְרִים לַחֲשֹׁךְ אֹרֵר: ע"פ יִשְׁעִי ה, כ.

(15) שַׁעַל כָּל פְּשָׁעִים תַּכְסֵּה אַהֲבָה: ע"פ מִשְׁלֵי י, יב.

(16) עַם נִבְרַר תַּתְּבַרֵר: תְּהִלִּים שֵׁם.

(1) עֲנִין שְׁמֵן תּוֹרֵק שֶׁמֶךְ: שֶׁה"ש א, ג. הַמְּאֵמֵר נִדְפַס מִכְת"י 3096 (נט, ב).

(2) הָעֲלִיּוֹן נַעֲשֶׂה תַּחְתּוֹן: רָאָה לְקוּרֵת שֶׁה"ש ב, ד (עַל פְּסוּק זֶה, וְז"ל: וְהַתּוֹרָה נְקִי שְׁמֵן תּוֹרֵק,

הוא קרוב יותר אצל בחי' מקיף, לכן השראת מהות חכמתו ית' דוקא בענינים גשמיים הבלים דנוגה, וכמו מעשה המשכן שפוקד⁵ ע"פ משה ובצלאל כו' כגוונא דלעילא לעילא, ואעפ"כ הי' שם זהב ותכלת וארגמן גשמיים דוקא, כי השראת המקיפים דוקא בדומם שבאור פנימי כי סוף מעשה באור פנימי הוא במקיפים יותר קרוב כמו שמבואר במ"א.

כתובי בשם² הה"מ רד"ב זצלה"ה זי"ע על אין³ עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, פי' שלא יהי' הכוונה לגרמייהו אלא ע"ד שכינה⁴ מה אומרת קלני כו', ולהבין ביותר כי פי' קודשא בריך הוא קדוש נק' מה שנבדל ומופרש מה שאין יכול להתלבש בתוך העולם, ושכינתו' הוא בחי' מלכות מה שמתלבש ומחי' את העולם ע"ד מלכותך⁵ מלכות כל עולמים ורגליה⁶ ג"כ יורדות כו', הלכך אם לאדם איזה צער אז כביכול אלקות ששורה בו אומרת כו', ואע"פ שאני' הוי' לא שניתי שאין מתפעל ממקרי הגוף מחמת התלבשותה ממש בנפש החיונית, לכן אע"פ שהנשמה רוחניות וא"א לשלוט בה אש הגשמי, אבל מחמת הרע שעשה נתלבש הנשמה בהרע, וכששולט האש בהרע מרגיש הנשמה ממילא כמו שמרגיש הנשמה כאב הגוף מחמת התאחדותה והתקשרות שהפליא⁸ לעשות לקשר דבר רוחני בגשמי, אבל אצל הבורא שכל העולמות הם רק כהררים התלויים בשערה ותולה⁹ ארץ על בלימה בודאי לא שייך ח"ו שום התפעלות ממאורעי העולם ושינוייו, אלא שהשכינה משתתף בצרתם של ישראל ע"ד עמו¹⁰ אנכי בצרה כמו שמבואר במ"א.

אחרון. ראה ב"ר פס"ג, ח (זו שאת נותנה ראשונה יוצאה אחרונה). פירש"י תולדות כה, כו (הנכנסת ראשונה תצא אחרונה והנכנסת אחרונה תצא ראשונה). ועד"ו במשנה נגעים ספ"ג: נכנס ראשון ויוצא אחרון. [להלשוין במאמר כאן עי' ע"ח שער העקודים (ש"ו) פ"ג: הכתר חוזר בתחילת כולם נמצא שיצא אחרון ונכנס ראשון והמל' היתה להיפך כי יצאה ראשונה ונכנסה אחרונה וזהו סוד הפסוק אני ראשון ואני אחרון כו'.]

(5) שפוקד ע"פ משה ובצלאל: ע"פ ר"פ פקודי (לח, כא ואילך).

(1) כתוב בש' הה"מ: המאמר נדפס מכת"י 3096 (נט, א).

(2) בשם הה"מ רד"ב: [=] בשם הרב המגיד

רבינו דוב בער]. אור תורה להה"מ סתי"ח וסת"נ. ובהערות לשם. והובא גם באוה"ת נשא ע' עט. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תקלו. תו"מ סה"מ מלוקט ח"ג ע' טז. ח"ד ע' קסד. ובכ"מ. (3) אין עומדין להתפלל: ברכות ל, ב (במשנה).

(4) שכינה מה אומרת: סנהדרין מו, א.

(5) מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

(6) ורגליה ג"כ יורדות: ע"פ משלי ה, ה.

(7) שאני הוי' לא שנית: ע"פ מלאכי ג, ו.

(8) שהפליא לעשות לקשר דבר רוחני בגשמי: ראה רמ"א או"ח סי' ס"א. המשך תער"ב ח"א ע' שפו. ובכ"מ.

(9) ותולה ארץ על בלימה: איוב כו, ז.

(10) עמו אנכי בצרה: תהלים צא, טו.

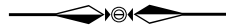
אחרון. ראה ב"ר פס"ג, ח (זו שאת נותנה ראשונה יוצאה אחרונה). פירש"י תולדות כה, כו (הנכנסת ראשונה תצא אחרונה והנכנסת אחרונה תצא ראשונה). ועד"ו במשנה נגעים ספ"ג: נכנס ראשון ויוצא אחרון. [להלשוין במאמר כאן עי' ע"ח שער העקודים (ש"ו) פ"ג: הכתר חוזר בתחילת כולם נמצא שיצא אחרון ונכנס ראשון והמל' היתה להיפך כי יצאה ראשונה ונכנסה אחרונה וזהו סוד הפסוק אני ראשון ואני אחרון כו'.]

(5) שפוקד ע"פ משה ובצלאל: ע"פ ר"פ פקודי (לח, כא ואילך).

(1) כתוב בש' הה"מ: המאמר נדפס מכת"י 3096 (נט, א).

(2) בשם הה"מ רד"ב: [=] בשם הרב המגיד

ענין שארז"ל גבי דוד שאמר² לו הקב"ה על ידך נטרד דואג האדומי על ידך שאול כו', דלכאור' מה זה עון לדוד מאחר שהי' צדיק כנגדם ומה חייב הוא בדבר אם נטרד דואג כו', אך באמת קוב"ה³ לא עביד דינא בלא דינא, א"כ מה שהי' לדוד יסורים אף שבמחלוקת זו הי' צדיק בודאי, צריך וראוי הי' להיות לו כן מצד אחר, רק שהקים ה' וסיבב להיות ע"י שאול כו', א"כ כשאח"כ הוכרח להיות דואג נטרד עי"ז א"כ הרי דוד מעט חייב בדבר שעל ידו נטרד דואג, כי הרי אף שבדבר זה חייב דואג [חסר הסיים].

להבין זהר משפטים מה שאמר רשב"י לר"מ בעין השכל דבליבא את חזי כולא משא"כ נביא בעיינין ממש במראה² אליו אתודע ע"ש, הנה ידוע שהשתלשלות העולמות מרום המעלות עד מדריגה התחתונה כל עולם ועולם הוא הארה מצומצמת ממדריגה התחתונה שבעליון ואינו מערכו ומהותו כלל, עד"מ שמחכמה יצא רק ככרקי' חיצו לבניה ומהתבונה ודעת לז"א, כלומר כשמתבונן ומעמיק דעתו במח' יצאו המדות, ומהמדות נתפשט המשכת הכח ומלביש את עצמו בהבל הלב ונעשה ממנו קול, והה' מוצאות הפה מחלקין הקול לדיבור, נמצא בודאי אין ערך השכל המושג לאור החכ' וכן אין ערך נחיצות התבוננות שמתבונן את עצמו במחשבת אותיות או המדות אהבה שמרגיש בלב נגד השכל כי היא מגושמת מכש"כ הבל הקול והדיבור, אבל אעפ"כ הם מהותו, אלא כל מה שמתפשט יותר נתעבה, נמצא ראשית גילוי החכמה נק' אין והשכל הוא יש לגבו, וכן כל המדריגה התחתונה לגבי העליון.

ולפי"ז עיקר עלי' של התחתון שנתהווה בכחי' יש כאשר יצא מגדרי גבוליו המגושמים ויתפשט מבחי' מהותו ועצמותו למקור שרשו אשר נלקח

המאמר, אך גוף המאמר זה לא הגיע לידינו.
 (2) שאמר לו הקב"ה על ידך נטרד :
 סנהדרין צה, א. וראה בענין זה גם בשו"ת
 הצ"צ חיו"ד סצ"ב [ד"ה ויש להעיר].
 (3) קוב"ה לא עביד דינא בלא דינא זח"א
 קד, ב.

(1) ענין שארז"ל: המאמר נדפס מכת"י
 3096 (יז, ב). וע' על מאמר זה ברשימת
 המאמרים בסו"ס תקע"ב ע' רצו: נזכר
 ברשימת כת"י, והנה כמו"כ – אה"ק" (עו, א),
 שכולל מאמרי שנת תקע"ב. ומתחיל: ענין
 שארז"ל על ידך נטרד דואג האדומי על ידך
 שאול כו' [סנהדרין צה, א: א"ל הקב"ה לדוד
 עד מתי יהי' עון זה טמון בידך על ידך נהרגה
 נוב עיר הכהנים על ידך נטרד דואג האדומי
 ועל ידך נהרגו שאול ושלשת בניו כו']
 דלכאורה מה זה עון לדוד מאחר שהי' צדיק
 כנגדם, וסיים המאמר: שפסולת שלו מתלבש
 בהם. יש לפנינו רק רשימת התחלת וסיום של

(1) להבין זהר משפטים: המאמר נדפס
 מכת"י 3096 (ס, א). חלקו הראשון של המאמר
 נמצא בשינויים בס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע'
 שפו.
 (2) במראה אליו אתודע: בהעלותך יב, ו.
 (3) ככרק חיצו: זכרי' ט, יד.

משם ויתכלל שם, כי מאחר עיקר התהוותו מאין ליש לכן כשבא לכלל דבר שלמעלה מהשגתו דהיינו שאין יכול להשיג כלום בכלי השגתו המגושמים והעדר יכולת השגתו זה א"א מאחר שהשגתו הוא יש נגדו ואינו מערכו כלל, ואפי' ז"א שבאצילות שהוא בחי' א"ס כי המדות שלנו אינו מערך ומהות דמדות שלמעלה (כי המדות דאדם אין מערך ומהות השכל, כי המדות כגון אהבה כו' מגושמות נרגש בלב והשכל הוא אור מתפשט לגבי' ונק' אין ומכש"כ לגבי החכ' והרצון כו', וכל הנשמות שלנו אפי' של אברהם אבינו נלקח רק מפנימיות הכלים דז"א, ממילא מוכח שאהבה שלנו אינו מערך ומהות אהבה עליינה אפי' כערך דומם לגבי הרצון, ועדיין אין המשל דומה לנמשל), אעפ"כ הוא בטל ובמה נחשב לגבי המקור ונק' יש נגד בחי' שלמעלה.

וכ"ן בעיני השכל אבל לגבי הראי' ממש כמו בנביאים שהיו רואים באספקלריא את האורות העליונים הוא להיפך, ששם עיקר היש והעולם התחתון האין והאפס המוחלט באמת, כי מה שאנו קורין לנהורין עילאין בחי' אין, מחמת שלא נוכל להעריך בשכלינו דבר הגבוה ממהותינו כ"א האין והאפס, אבל באמת נהפוך הוא ששם עיקר והמקור, והמתהווה ממנו הוא רק הארה וזיו ממנו ונק' כנגדו בשם אין ואפס המוחלט.

וז"ה ה' החילוק באברהם אבינו שנק' אברהם; אוהבי אפי' קודם שהי' נביא ובין אח"כ, או ביחזקאל שהי' יניקת נבואתו ממדת חסד שבודאי מקודם הי' ג"כ אצלו במדה הזאת אלא שמקודם הי' אצלו בהשגת השכל שהי' לדבקה בו בהתפשטות שנפשט מיש ודבר בתכלית ביטול השגתו והי' כלא הי', כי חב"ד אין מהות הנפש כ"א הארת והתפשטות מאין ליש, וכאשר תצאינה מגדרי גבולותן זהו עלייתן למקורן, אבל מדריגת הנביא הנה הוא רואה ממש כביכול מהות ועצמות אלקות ונהורין עילאין כמ"ש בשמואל אנכי⁵ הרואה, ומ"ש כ"ע⁶ איהו כתר מלכות ואיהו קרקפתא כו', וכן בלשון תרגום נק' עטרה כי מלכות נק' שם כמ"ש ויעש⁷ דוד שם והיא מדת התנשאות.

והנה עד"מ במלך בשר ודם שעצמות החיות שלו אינו בכל המדינה, ואפי' מדת התנשאות שלו (כי מקודם שהי' מלך הי' בו ג"כ מדת התנשאות עד"מ מלכותא מאחורי אודנא קאי), רק ממדת התנשאות שאצלו נמשך אזהרה ופקודה על בני המדינה, אלא החילוק שבמלך בשר ודם התנשאותו וגאווותו בזה מה שמלך על המדינה, אבל כביכול אצל הקב"ה ה' מלך גאות לבש, כי על מי ימלוך ויתנשא, על אפס המוחלט, אלא שכך עלה ברצונו להיות גאה⁸ גאה כדמתרגם ארי

4) אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.

5) אנכי הרואה: שמואל-א ט, יט.

6) כ"ע [= כתר עליון] איהו כתר מלכות

7) ויעש דוד שם: שמואל-ב ח, יג.

8) ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.

9) גאה גאה: בשלח טו, א (ותרגום

אינקלוס שם: ארי אתגאי על גותניא).

ואיהו קרקפתא: תקו"ז בהקדמה (יז, א).

גאה על גיותנא לכן לבש את עצמו כביכול ועוטה¹⁰ אור כשלמה להיות נדמה לאיזה יש שיקרא שם התנשאות עליו, ובחי' מדת התנשאות זו הוא שם מלכותו, ובודאי בחי' זה הוא מהות ועצמות א"ס אחדות פשוטה כמו שאר מדותיו חו"ג דאיהו¹¹ וגרמוהי חד בהון והי' יכול להוות ולהחיות בזה המדה העולמות הנבראים עד אין קץ, אלא שכך עלה ברצונו הפשוט, ואמר¹² לעולם די, פי' שלא יהי' עולמות יותר מבי"ע, בחי' א"ס אינו יכול לבא להתפשטות בי"ע להתלבש וגם בעצם מדת מלכות דאצילות שהוא רצון והתנשאות, מחמת שבחי' זו באים בהם להחיותם אלא שנעשה בחי' עתיק ועטרת סובבת ממעל וגבוה להם עדה¹³ המתנשא¹⁴ מימות עולם כלומר מהיכלות דבריאה ולפיכך נק' כתר מלכות כי היא בחי' מלכות דאצי' וכתר ועתיק לעולם הבריאה, וכן בכל עולם ועולם כי בחי' מלכות דא"ק נעשה עתיק וסובב לאצי' אלא במקום¹⁵ שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא כו', עד"מ מלך בשר ודם שמשפיל את עצמו לילך אצל העניים המדוכאים והאומללים המנוגעים להחיותם, שבזה הבחי' אין שם מדת מלכותו כי מדת מלך הוא ההיפוך ע"ד אלמלא מוראה כו', אלא שמחמת גדולתו כן כביכול מה שמחי' בי"ע אין זה מדת התנשאות מלכותו אלא בחי' ענוה והשפלה שהוא צמצום גדול וכביכול ירידה שמתלבש במדת מלכותו להיות ראש לשועלים, כמו אדם המלביש ומסתיר עצמותו בלבושיו כן כביכול מתלבש גאותו ית"ש בבי"ע, ונק'¹⁶ אסתר שמסתרת בראש הבריאה וז"ל נערות הראויות לתת לה מבית המלך הם הארות בחי' ז"א, כי הארת חסד דז"א נמשך דרך הארות בחי' מלכות ומאיר בה בחי' רצון דבריאה וכן מגבו' כו'.

ולהבין ביותר עד"מ משמיעת האותיות שאחד שומע מחבירו שאין מהות האותיות נעשה מהות השכלה אצלו כ"א הארתן לבד, דהיינו ההבל של הדיבורים הנרגשים באויר נעשה קול גשמי ונכנס לאוזן השומע, כמו"כ ענין נערות אסתר כשמסתרת ומתצמצמת עצמותה להיות ראש לשועלים בי"ע, תקרא אז מה שהיא עקרת הבית ומהווה אותן מאין ליש בשם הבל לבד, ואין זה שם העצם שלה כי שם מל' או דיבור עולה על כולנה אף שהיא מקבלת ג"כ מחכמה ראשית הגילוי בשאר המדות עכ"ז ענין התפשטות מהותה עולה על כולנה ונק' אני ואין כו', ומה שיש לה כמה שמות וכינויים כגון שם, דיבור, הבל, אסתר, זאת, אבן, כה, כו' הוא לפי מה שהיא מסתרת או מתגלית או לפי עליותה למעלה או בהתפשטותה למטה כו', אבל עיקר הכינויים המורה על

10) ועוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
 11) דאיהו וגרמוהי חד: תקו"ז בהקדמה (ג),
 12) ואמר לעולם די: חגיגה יב, א. ובכ"מ.
 13) עדה"כ: = על דרך הכתוב.
 14) המתנשא מימות עולם: ע"פ ברכת יוצר.
 15) במקום שאתה מוצא גדולתו: ע"פ מגילה לא, א. וראה בס' השיחות ה'שית ע' 40. ובכ"מ.
 16) ונק' אסתר שמסתרת בראש הבריאה: ראה ע"ח שמ"י (שער כסה"כ) פ"ו. ועוד.
 17) וז' נערות הראויות: אסתר ב, ט.

עצמותה ומהותה הוא כשנק' שם או מלכות או דיבור והוא סוד בחי' מקיף ועטרה לבד כנ"ל.

להבין ענין בעלי התלמוד דאינון מארי קבלה, להיות כי הלכה פשוטה לא אמר אותה האמורא ע"ד נגלה קודם שהשיג סוד ההלכה בבחי' אצילות, וכל עיקר התחלת השגתו הי' בסוד שבהלכה וכשהי' יכול להלבישנה בסברא וטעם אנושית אמר, ואם לא הי' יכול למצוא טעם וסברא להשגתו שתק ואעפ"כ לא חזר ממה שהשיג בסוד ה', וזהו"ע שתק' רב כשהקשה לו רב כהנא ורב אשי ולא מצא להם טעם נגלה ואעפ"כ לא חזר, וגם בגמ' הלכה כמותו מאחר שכן הוא האמת בבחי' אצי'.

וכמו רבי שהשיג ע"פ הסוד שחומץ' משיב את הנפש וחייב כרת אם גומעה ביוכ"פ, כי בחריפותו מחי' את הלב גשמי וממשיך את חיות הנפש, וכן הוא ע"פ הסוד בענין הבריורים כשהרע נהפך לטוב הגם שהרע גם מאד עכ"ז יוכל להיות שיהי' יתרון האור מתוך היפך החושך, וחכמים פליגי עליו כי החומץ אינו מאכל אדם דלעילא, פי' שאינו מאכל סתם שיש בו חיות רוחני שיחי' הנפש ועי"ז יומשך הנפש לגוף, אלא שמחי' הגוף חיות חומרי ומתוך חיות החומרי הגוף הזה שנתחזק הכלי יוכל להמשיך חיות הנפש, וגם יש הרבה מאכלים שמשיבין הנפש ואינם נק' אוכל⁵ שהוא בגימ' נ"ז ב' שמות אל הוי', וכשיש בו השראת ב' שמות אלו נק' אוכל וראוי למאכל אדם דלעילא, וכיוצא בזה בכל עניני הלכות עיקר התחלת השגתם איך ענין הלכה בהארת מדותיו ית' אם מחסדים או מגבורות כו', כמו אם שער לבן קודם לבהרת טהור, כלומר כי באדם דלעילא כ"י יהי' בו נגע הוא הסתלקות הדמים כ"י דם הוא הנפש המשכות חיות אלקות בבחי' גבורות עליונות, ובהרת היא נגע לבנה המשכת חסדים, וכל שקדמה הבהרת שהוא הצמצום להתפשטות שהיא השערות לבנות הרי ההתפשטות שבסוף בבחי' צמצום וגבול ורגליה יורדות, וכל שקדמה השער לבן המשכת חסד בלי גבול ואח"כ המשכת הצמצום הנק' בהרת המחי' ומקיים את המקבל ומשמרו מן אחיות החיצונים, כמו

(5) אוכל שהוא בגימ' נ"ז ב' שמות אל הוי':
ראה טעמי המצות (בלקו"ת להאריז"ל) ר"פ
בא. משנת חסידים מס' יו"ט פ"ג. דרמ"צ סג,
א. ובכ"מ.
(6) אם שער לבן קודם לבהרת: ב"מ פו, א.
(7) כי יהי' בו נגע: ע"פ תוריע יג, כט.
(8) כי דם הוא הנפש: פ' ראה יב, כג.
(9) ורגליה יורדות: ע"פ משלי ה, ה.

(1) להבין ענין בעלי התלמוד: המאמר
נדפס מכת"י 3096 (נט, ב.) וש"נ.
(2) בעלי התלמוד דאינון מארי קבלה: זח"ג
רנד, ב. וראה גם לקו"ת ויקרא ד, ד. מאמרי
אדה"ז ענינים ח"א ע' קצו. מאמרי אדהאמ"צ
קונטרסים ע' תקמד ואילך. וע' תקנ.
(3) שתק רב: ביצה ו, א. וש"נ.
(4) שחומץ משיב את הנפש: יומא פא, ב.
וש"נ.

שמצינו בהמשכת חסד ב' בחי' הפכים חסד וגבורה, כמו במחנהי סנחרב שהשמיע ה' את הוד קולו שהוא בחי' זיו השכינה דאצי' שהוא גילוי אלקות על נפשתיים והי' בהם מיתה וכליין ע"י המשכת חסד זה, והמשכה זו גופא כשהיא בג"ע העליון נשמות הצדיקים נהנין ומתענגין על הוי', והכל אם הצמצום בתחלה כו'.

10 במחנה סנחרב שהשמיע ה' את הוד קולו: ראה סנהדרין צה, ב. סידור עם דא"ח רסד, ג. ובכ"מ.

בבשר הרשות כן האציה ולא הא"ש כי החיות כי האציה כן כן והוא הנקרא חסד
ואם בכח של ע"י חסד כי האציה כן כי האציה כן האציה כי האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
כפי האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
ואם האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
ה' כי האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
הוא כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם
כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
כל דברים כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם
הוא אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם
הם כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
עליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם
הם כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
עליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם
הם כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
עליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם
הם כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן האציה כן
עליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם כעליונים אומ' כי הם

צילום כתב-יד מעתיק [מספר 2041] – נדפס לעיל ע' ג –

לזכות

הרה"ת ר' שמואל חיים דוד בן חי' שרה

וזוגתו מרת גיטל בת לובא מיכלא

בתם חנה בת גיטל ובעלה יוסף יצחק בן ליבא ומשפחתם

בנם שמשון בן גיטל וזוגתו גיטל טובה בת אסתר ומשפחתם

בתם דבורה לאה בת גיטל ובעלה שלמה דוד הכהן בן חי' טובה ומשפחתם

בנם שלמה בן גיטל וזוגתו חנה לאה בת רחל ומשפחתם

בתם רחל דאבא רייזא בת גיטל ובעלה שרגא פייוויש בן נעמי ומשפחתם

בנם אברהם מאיר בן גיטל וזוגתו דבורה אלטע בת יפה שיינדיל ומשפחתם

בנם מנחם מענדל בן גיטל וזוגתו חנה בת שיינא ביילא ומשפחתם

בתם בת' יענטא בת גיטל ובעלה שניאור זלמן בן שטערנא שרה ומשפחתם

בתם רבקה בת גיטל ובעלה חיים מאיר בן חי' מושקא ומשפחתם

בנם שניאור זלמן בן גיטל וזוגתו מרים רישא בת חנה מינקה ומשפחתם

בנם צבי הירש בן גיטל וזוגתו מרים צפורה בת שימעה ומשפחתם

בתם נחמה דינה בת גיטל ובעלה מנחם מענדל בן שטערנא שרה ומשפחתם

בתם ברכה בת גיטל ובעלה מנחם מענדל יהודה בן בת שבע ומשפחתם

בתם שולמית בת גיטל

בנם ישראל בן גיטל וזוגתו רות בת יעל ומשפחתם

בתם חי' שרה בת גיטל

בנם עמרם בן גיטל וזוגתו מנוחה רחל בת שפרה רבקה

למשפחת פישר

שיחיו

לאריכות ימים ושנים טובות

זכות כ"ק אדמו"ר הזקן תגן עליהם ועל משפחותיהם

לברכה והצלחה בכל עניניהם בגו"ר

בטוב הנראה והנגלה